

**ВИСОКА ШКОЛА СТРУКОВНИХ СТУДИЈА ЗА ВАСПИТАЧЕ И
ПОСЛОВНЕ ИНФОРМАТИЧАРЕ - СИРМИЈУМ**

**ЗАВРШНИ МАСТЕР РАД
ПРОЈЕКТНО УЧЕЊЕ У ДЕЧИЈЕМ ВРТИЋУ**

**Професор:
др Марта Дедај, проф.**

**Студент:
Јован Модринић**

Сремска Митровица, 2024.

**ВИСОКА ШКОЛА СТРУКОВНИХ СТУДИЈА ЗА ВАСПИТАЧЕ И
ПОСЛОВНЕ ИНФОРМАТИЧАРЕ - СИРМИЈУМ**

ЗАВРШНИ МАСТЕР РАД

**ТЕМА
ПРОЈЕКТНО УЧЕЊЕ У ДЕЧИЈЕМ ВРТИЋУ**

**ПРЕДМЕТ
ИГРА КАО ЦЕНТАР ПРЕДШКОЛСКОГ КУРИКУЛУМА**

**Професор:
др Марта Дедај, проф.**

**Студент:
Јован Модринић
бр.индекса 46/22М**

Сремска Митровица, 2024.

САДРЖАЈ

УВОД	1
ТЕОРИЈСКИ ДЕО	3
1. Пројектни приступ учењу	3
2. Структура пројекта	6
3. Породица и заједница као кључни чиниоци пројектног приступа учењу	9
3.1. Породица у пројектном планирању	9
3.2. Заједница у пројектном планирању	12
4. Пројектно учење у вртићу кроз пример пројекта <i>Здрава исхрана</i>	14
МЕТОДОЛОШКИ ДЕО	26
1. Предмет и проблем истраживања	26
2. Циљ истраживања	26
3. Задаци истраживања	26
4. Хипотезе истраживања	26
5. Методе истраживања	27
6. Технике и инструмент истраживања	27
7. Популација и узорак истраживања	27
8. Статистичка обрада података	27
9. Организација и ток истраживања	28
10. Резултати истраживања	29
11. Дискусија	41
ЗАКЉУЧАК	42
ЛИТЕРАТУРА	44
ПРИЛОЗИ	45
Прилог бр. 1, <i>Упитник за родитеље</i>	45
Прилог бр. 2, <i>Списак табела</i>	49
Прилог бр. 3, <i>Списак графикана</i>	49
Прилог бр. 4, <i>Списак слика</i>	50

УВОД

У *Основама програма Године узлета* на пројекат се гледа као на учење кроз истраживање. Да би се пројекат у раду са децом развијао у правцу истраживања потребно је да васпитач зна шта карактерише учење кроз истраживање, да се усмери на истраживање са децом и да се и он сам укључи у процес истраживања. Трајање пројекта зависи од тога колико је васпитач спреман да истражује, као и од начина на који подстиче и укључује децу на истраживање. Суштина истраживања не почива на одговорима на постављена питања деце, него да се деци омогући да осете задовољство у заједничком истраживању и улози истраживача.

Оно што пројекти пружају деци јесте то да могу активно да истражују и да се ангажују у њима смисленим ситуацијама, у којима на креативан начин стварају везе између претходног и новог искуства. У пројекту деца различитог узраста истражују и уче једна од других, те самим тим свако дете даје допринос својим аутентичним искуством.

Пројекат представља динамичан процес, који није унапред испланиран, који се започиње идејом, а наставља разноврсним испробавањем и комбиновањем. Пројекат се даље дефинише као стваралачки процес у ком се спирално проширују идеје, акције, машта, доживљаји. Саставни део сваког пројекта чини трагање, неочекивана открића и отварање нових путева истраживања, што увек доноси авантуру, узбуђење, усхићеност, задовољство, испуњеност и нова сазнања за децу.

Структуру мастер рада чине теоријски и методолошки део.

У теоријском делу је најпре објашњен пројектни приступ учењу. Даљом анализом релевантне литературе, истакнута је структура пројекта, под чим се подразумевају три основне фазе пројектног планирања: *отварање*, *развијање* и *затварање*. На основу теоријских чињеница од стране бројних аутора, у теоријском делу рада се даље бавимо породицом и заједницом као кључним чиниоцима пројектног приступа учењу. Између осталог, у теоријском делу мастер рада је приказан и пројекат под називом *Здрава исхрана*, који указује на начине на које деца могу да истражују и усвајају нова сазнања кроз пројектни приступ учењу.

Методолошки део рада за циљ има да се установи мишљење родитеља о пројектном планирању у вртићу. Истраживање је спроведено на намерном узорку од 30 родитеља чија деца похађају Предшколску установу „Колибри у Бачу. Резултати до

којих смо дошли указују на то да су родитељи у довољној мери информисани о новим *Основама програма* и да се укључују у пројекат кроз опремање радне собе, ходника и дворишта вртића, да учествују у набавци материјала за реализацију пројекта, изради продуката, као и стварању повољне средине за учење и истраживање. Такође, анализа добијених резултата пружа увид у задовољство родитеља програмом нових *Основа програма Године узлета* и изводи се закључак да родитељи увиђају добробит детета кроз пројектно планирање.

ТЕОРИЈСКИ ДЕО

1. Пројектни приступ учењу

Пројекат се у различитим програмима различито схвата и одређује. У *Основама програма Године узлета* одређује се као продубљено истраживање проблематике смислене и инспиративне деци за истраживање. У складу са наведеним, пројекат се може дефинисати као учење кроз истраживање. Да би се пројекат у раду са децом развијао у правцу истраживања потребно је да васпитач зна шта карактерише учење кроз истраживање, да се усмери на истраживање са децом и да се и он сам укључи у процес истраживања. Трајање пројекта зависи од тога колико је васпитач спреман да истражује, као и од начина на који подстиче и укључује децу на истраживање. Суштина истраживања не почива на одговорима на постављена питања деце, него да се деци омогући да осете задовољство у заједничком истраживању и улози истраживача (Крњаја, Павловић-Бренеселовић, 2022).

Главни циљеви пројектног рада у предшколској групи укључују стицање одређених знања и концепата, развој способности за усвајање вештина и подстицање бољег социоемоционалног развоја детета. Кључне карактеристике пројектног учења су:

- интересовања и мотивација детета;
- самостална организација и лична одговорност;
- планирање у фазама с јасно дефинисаним циљевима;
- учење кроз социјалне интеракције;
- интердисциплинарност (Млинарувић, 2009).

Остваривање циљева у пројектном учењу спроводи се кроз интегрисан приступ, где се циљеви сматрају повезаним деловима целокупног знања, а не одвојеним вештинама. У том смислу, интегрисани приступ развија се кроз различите теме или пројекте (Крњаја, Павловић-Бренеселовић, 2022).

Оно што пројекти пружају деци јесте то да могу активно да истражују и да се ангажују у њима смисленим ситуацијама, у којима на креативан начин стварају везе између претходног и новог искуства. У пројекту деца различитог узраста истражују и уче једна од других, те самим тим свако дете даје допринос својим аутентичним искуством (Крњаја, Павловић-Бренеселовић, 2017).

Пројекат представља динамичан процес, који није унапред испланиран, који се започиње идејом, а наставља разноврсним испробавањем и комбиновањем. Пројекат се даље дефинише као стваралачки процес у ком се спирално проширују идеје, акције, машта, доживљаји. Саставни део сваког пројекта чини „трагање, неочекивана открића и отварање нових путева истраживања, што увек доноси авантуру, узбуђење, усхићеност, задовољство, испуњеност и нова сазнања за децу“ (Крњаја, Павловић-Бренеселовић, 2022: 15).

Оно што се наводи као сврха истраживања јесте то да се деца подстичу да развијају такав приступ учењу, који се оцењује као истраживачки и стваралачки, те да се усмеравају да заједно истражују и сазнају о свету у којем живе тако што откривају и разумевају постојеће веза и односе и креирају нове, насупротив меморисању готових знања. Кроз истраживање деца уче да има много начина на које могу сагледати и тумачити свет (Крњаја, Павловић-Бренеселовић, 2022).

Када су у питању пројекти и улоге васпитача у пројекту, од васпитача се очекује да деци омогући да се суочавају са непредвиђеним околностима, да изразе изненађење, запитаност. Уједно, васпитач треба деци да обезбеди поверење и сигурност, одсуство страха од грешке. Васпитач треба да ствара и обезбеђује разноврсне изворе сазнања и прилике за истраживање. Тиме се подстиче стицање различитих искустава, деца се омогућава да износе различито тумачење доживљаја, различито разумевање, те се тиме деца подстичу на изражавање путем различитих симболичких начина (Крњаја, Павловић-Бренеселовић, 2022).

У пројектима важно место заузимају материјали. С тим у вези, васпитач треба да обезбеди велики избор разноврсних материјала који децу подстичу да испробавају, разрађују идеје, да комбинују материјале и да кроз материјале представљају своје идеје. Такође, дужност васпитача је да децу упуту на успостављање сарадње и договор са другима, те да деца заједно планирају и раде заједно, преузимају иницијативу, да уоче свој допринос и поштују допринос сваког учесника у истраживању (Крњаја, Павловић-Бренеселовић, 2022).

Дете у пројектном приступу учењу:

- усваја знања остварујући интеракцију са вршњацима и одраслима;
- постаје активни и компетентни учесник и тиме привређује и утиче на сопствено учење;

- у контакту са локалном заједницом учи и стиче свест о томе да представља значајног члана заједнице;
- прави изборе у истраживању у односу на начин учешћа и изражавања;
- током процеса истраживања преузима иницијативу и учење доживљава као смислени, стваралачки, сврсисходни процес;
- верује у властите могућности у процесу истраживања и зна да развије стратегије о начинима на које ће истраживати;
- прихвата своје вршњаке, васпитаче и друге учеснике пројекта као равноправне истраживаче и учеснике;
- учествује заједно са одраслима у заједничком истраживању у коме свако доприноси својим аутентичним искуством;
- добија поруке прихватања личних и културних различитости од чланова локалне заједнице (Крњаја, Павловић-Бренеселовић, 2017: 9).

2. Структура пројекта

Пројекат се може структурирати у три фазе: *отварање*, *развијање* и *затварање*. Деца и одрасли, као актери пројекта, стварају различите контексте истраживања, а простор и материјали доприносе специфичности сваког пројекта.

Прва фаза пројекта је *Отварање*. Приликом отварања пројекта васпитач подстиче децу да деле своје приче, доживљаје и искуства, као и да постављају питања која се тичу пројекта. У овој фази васпитач настоји да створи заједничко разумевање пројекта кроз:

- *удруживање* различитих искустава, идеја, доживљаја и знања која деца имају (охрабрује децу да своја искуства, знања и идеје представе на што више начина и тако стварају могућности да се истраживање развија у различитим правцима);
- *уношење провокације за истраживање* (подстиче децу да постављају питања, да дају идеје, играју се идејама, да повезују своје доживљаје и тако се фокусирају на проблем који ће истраживати у пројекту) (Крњаја, Павловић-Бренеселовић, 2017).

У првој фази пројекта, васпитач планира разноврсне ситуације, како у вртићу, тако и у непосредном окружењу, које ће детету бити повод за размишљање и које ће уједно пробудити дечју радозналост и подстаћи питања везана за пројекат. Заједничко планирање обухвата предлоге деце и васпитача о томе где се све може истраживати, која су то места у локалној заједници која ће пружити изворе сазнања и средину за истраживање, ко све може доћи и гостовати у вртићу, шта се може урадити у вртићу а да је везано за процес истраживања, која су то места где се може одвијати дечја игра, које књиге могу послужити као извори сазнања, који веб сајтови се могу посетити. Такође, у овој фази васпитач може укључити породицу тако што ће иницирати да план истраживања *иде кући*. Деца носе предлог пројекта у своје породице у форми изражавања која је сваком детету блиска и разговарају у породици о томе што ће истраживати (Крњаја, Павловић-Бренеселовић, 2017).

Значај пројекта који *иде кући* може се сагледати кроз однос који се ствара између породице и вртића. С тим у вези, значај пројекта је у томе што: подстиче и бодри децу да код куће разговарају са својим родитељима о ономе о чему истражују у вртићу; ствара ситуације да деца повезују искуства из породице са оним што раде у вртићу; пружа могућност васпитачу да преиспитује своју праксу, прошири идеје и

обогати пројекат учешћем породице; подржава учешће породице тако што интегрише знања и искуства из породице у заједничко учење деце и одраслих (Крњаја, Павловић-Бренеселовић, 2017).

Друга фаза пројекта је *Развијање*. У овој фази васпитач и деца стављају акценат на један проблем, односно питање и заједно истражују у вртићу, као и на аутентичним местима у локалној заједници. Такође, у овој фази су присутни и разговори са свим одраслима који могу бити од помоћи за проблем који се истражује. Васпитач и деца у фази развијања пројекта проверавају литературу, интернет сајтове, видео снимке, филмове, истражују материјале. Деци се омогућава да стекну нова искуства, конструишу моделе и обрасце, сусрећу се са различитим предметима, рукују њима и сазнају њихову функцију, откривају, предвиђају, експериментишу, истражују различите материјале, изражавају се на различите начине, осмишљавају, замишљају, дискутују и кроз игру на стваралачки начин преобликују материјале, форме и обрасце са којима се сусрећу у пројекту. Такође, васпитач подстиче децу да преузимају ризик у ситуацијама у којима је долажење до решења неизвесно и да разговарају о својим покушајима (Крњаја, Павловић-Бренеселовић, 2017).

Васпитач децу усмерава на остваривање сарадње са својим вршњацима, на дискусију и заједничко проналажење решења за дати проблем. Исто тако, у оквиру друге фазе пројекта, свако дете истражује у складу са својим искуством и вештинама и сваком детету се пружа прилика да представи оно што је доживело у процесу истраживања. Деца истражују и проналазе разноврсне *језике* представљања, а у циљу њихове примене за откривање проблема. У овој фази пројекта васпитач проналази ситуације које ће децу ставити у положај да примењују и користе своја нова сазнања и искуства (Крњаја, Павловић-Бренеселовић, 2017).

У овој фази пројекта, улога васпитача је да пажљиво одређује ситуације које омогућавају деци активно учешће и истраживање, где могу применити нова знања и искуства. Васпитач треба да припреми потребне материјале и опрему за истраживање, организује ресурсе у локалној заједници, упути децу на различите изворе информација, помогне им у представљању процеса и резултата истраживања и прати напредак пројекта (Стојановић, 2023).

Трећа фаза пројекта је *Затварање* и представља интерпретацију процеса истраживања. Главни сегмент ове фазе јесте практична примена сазнања и искустава који су се стекли током трајања пројекта. Ова фаза је важна јер васпитач и деца могу да направе *повратак* у истраживању, да сагледају како су истраживали, шта им је

најзначајније у истраживању, шта их чуди, како су решили проблем и ко им је у томе помогао; сагледају себе као коистраживаче и да своје истраживање представе другој деци, родитељима, члановима локалне заједнице; развијају различите форме и *језике* представљања заједничке приче о пројекту. Ова фаза се састоји и од приказа истраживања у пројекту и представљања решења до којих су заједно дошли деца и одрасли. Креирање приче о пројекту представља креативан и маштовити рад васпитача и деце. Завршна прича је документ о јединственим искуствима деце у пројектном учењу и представља ретроспективу развијања пројекта из угла деце. Она се може представити кроз драмску игру, приче деце о свом властитом искуству током истраживања/учења, демонстрирање одређених вештина које су деца стекла у пројекту и подучавање оних којима се пројекат представља, неком акцијом коју ће направити деца у локалној заједници и слично. Продукти који су настали у претходном пројекту су *трагови* претходног процеса учења и део окружења у коме се развија актуелни пројекат. Они деци пружају могућност да себе доживе као део много веће заједнице и уједно преносе поруку деци да одрасли виде, поштују и цене њихово учење (Крњаја, Павловић-Бренеселовић, 2017).

У овој фази пројекта, васпитач треба да анализира процес истраживања и разматра могућности за планирање новог пројекта. Такође, треба да помогне деци у избору начина представљања резултата и да организује излагање уз присуство одраслих (родитеља, грађана), осигуравајући да деца осећају задовољство и понос због завршеног рада (Стојановић, 2023).

3. Породица и заједница као кључни чиниоци пројектног приступа учењу

Кључни елементи у спровођењу пројектног приступа учењу су породица и заједница. Ови фактори обликују услове и методе одрастања детета, омогућавајући му да развије нова знања, осећај припадности и учешћа у социјалној заједници, што доприноси формирању његових вредности и идентитета (Основе програма предшколског васпитања и образовања, 2018).

Како деца успостављају односе и усвајају сазнања понављањем и опонашањем поступака одраслих, у пројектима је веома важно да одрасли сарађују. Када васпитач истражује, када је заинтересован за оно што имају да кажу колеге, породица детета, различити познаваоци проблематике везане за пројекат, тада он пружа добар узор деци. Када раде заједно и деле запажања и искуства, васпитачи и други одрасли на најбољи начин подстичу децу да уче кроз сарадњу (Крњаја, Павловић-Бренеселовић, 2017).

3.1. Породица у пројектном планирању

Сарадња са породицом је од пресудног значаја за рад предшколских установа. Родитељи играју кључну улогу у васпитно-образовном процесу, а квалитетна сарадња доноси бројне користи за децу, родитеље и васпитаче.

„Од почетка примене нових *Основа програма* и реализације пројектата, родитељи добијају активну улогу у раду вртића. Они би требало да буду укључени у активности/ пројекте са циљем бољег упознавања са Програмом, повезивања са децом, бољег увида и праћења развоја деце, упознавања са радом васпитача и саме установе. Из ових разлога, сарадња са родитељима би требало да се темељи на следећим принципима: *отвореност, поверење, двосмерност, узајамно разумевање*“ (Стојановић, 2023: 24).

У релевантној литератури (Основе програма предшколског васпитања и образовања, 2018: 33) истиче се да породица као примарни васпитач игра кључну улогу у животу детета:

- деца су дубоко повезана са својом породицом, која их најбоље разуме;
- рано учење и развој се одвијају у породичном контексту, који поставља основу за учење и развој у другим срединама;

- породица је укључена у дететов развој од самог рођења и треба је подржавати у том процесу;
- већина родитеља жели најбоље за своју децу, али некимa је потребна додатна подршка;
- предшколски програми могу обогатити дечја искуства ако се развијају кроз сарадњу с породицом.

Савремени изазови са којима се породица суочава захтевају да предшколске установе буду флексибилније, отворе своја врата за родитеље и укључе их у различите активности, признајући их као стварне партнере у васпитању деце (Мојић, 2020).

Улога васпитача у успостављању сарадње са родитељима је сложена и обухвата:

- отворену и редовну комуникацију за размену информација о детету;
- развијање програма у којем су родитељи активни учесници, уз уважавање њихових мишљења, предлога и сугестија;
- препознавање проблема и потешкоћа у укључивању родитеља у пројекте;
- проналажење решења за превазилажење ових препрека у сарадњи (Стојановић, 2023).

Под појмом *заједничко живљење деце и одраслих* се подразумева активно учешће родитеља у различитим аспектима живота вртића:

- у организацији живота у вртићу;
- у разним манифестацијама и акцијама које се у вртићу покрећу;
- у планирању заједничких активности са децом;
- у игри детета и прављењу материјала за игру;
- у заједничком учењу и слично (Врашњевић и сар., 2019: 178).

Такође, овај појам обухвата и укључивање у процес одлучивања (као чланови органа и тимова у предшколској установи) и сарадничко доношење одлука које ће најбоље служити интересима детета. Укључивање родитеља у одлучивање о важним аспектима васпитно-образовног процеса подстиче њихову мотивацију за одржавање партнерских односа са вртићем и истовремено побољшава њихове компетенције, укључујући лидерске вештине као што су заступање интереса деце, родитеља и вртића (Врашњевић и сар., 2019).

Када су односи између родитеља и васпитача равноправни, родитељи ће лакше схватити значај сарадње са васпитачима и прихватити их као партнере у васпитању

своје деце. Ова сарадња је посебно важна за развој сваког детета, нарочито за децу са развојним сметњама. Она доприноси смањењу проблема у припреми деце за школу и у превазилажењу школских изазова. Такође, добро партнерство између породице и васпитача, као и учитеља у каснијим фазама, подржава успешнију социјализацију и интеграцију деце у широј заједници (Јелић, Стојковић, Марков, 2018: 171).

У вези са претходно наведеним, а према *Основама програма предшколског васпитања и образовања* (2018: 33) важно је предочити да се партнерство са породицом се гради кроз:

- поверење и поштовање са обе стране;
- познавање, емпатију, осетљивост и уважавање перспективе друге стране;
- континуирану комуникацију и дијалог;
- узајамно препознавање и уважавање јединственог доприноса и снага сваке стране;
- заједничко доношење одлука и спремност на компромисе и промене.

Основе програма предшколског васпитања и образовања (2018) истичу да вртић, када је заснован на партнерству са породицом, пружа јасне просторне и организационе знаке који позивају родитеље да се укључе и стављају им до знања да су добродошли и цењени. Ови знакови укључују просторије намењене родитељима, различите плакате добродошлице и визуелна обележја простора.

Подржавање родитеља у преузимању иницијативе и залагању за интересе деце не само да има директне позитивне ефекте на децу, већ такође побољшава самопоуздање, задовољство, сигурност и компетентност родитеља у њиховој улози (Љубетић, 2014).

Један од најбољих примера су пројекти у којима је укључен све већи број родитеља, што истиче њихову улогу као равноправних учесника у развоју своје деце. Љубетић (2014) истиче да свакој породици је потребна стална комуникација и размена информација како би била што активније укључена у развој и учење детета. Васпитачи треба да буду проактивни у подстицању комуникације с родитељима током васпитно-образовног процеса, што доприноси стварању позитивне атмосфере и наглашава значај сарадње између родитеља и васпитача.

Из ових разлога, документација коју припрема васпитач треба да буде постављена на видном месту и доступна родитељима. Ово омогућава родитељима индиректно учешће у дечјим пројектима. Кроз ову видљиву и доступну документацију,

родитељи могу да виде и разумеју напредак своје деце у усвајању нових вештина. Поред овог индиректног учешћа, родитељи могу активно учествовати у пројектима (Слуњски, 2008).

3.2. Заједница у пројектном планирању

Поред ангажовања предшколске установе, за квалитетан дечји развој и учење, неопходно је да се ангажују и други актери, под чим се подразумева друштвена средина у којој се дете креће (Тодоров, Кезуновић, 2011).

Заједница је окружење у којем дете живи, расте и развија се. Она укључује како физичку тако и социјалну средину, укључујући различите установе, организације, социјалне групе, као и друштвени и културни контекст. Култура заједнице одређује њене вредности, које утичу на васпитање деце. Дете у заједници стиче важна животна искуства кроз комуникацију, породичне и друштвене вредности, обичаје и традицију. Заједница представља вредан извор знања, могућности за учешће у њеном животу, као и потенцијал за укључивање у активности предшколских установа (Стојановић, 2023).

Деца стичу своја искуства у непосредном окружењу које укључује породицу, суседство, родбински систем, вртић и друге институције у којима учествују. Повезаност предшколског програма са заједницом види се кроз коришћење локалних ресурса, учешће деце у локалним манифестацијама и укључивање заједнице у активности вртића. Један од кључних аспеката пројектног рада је ангажовање стручњака из локалне заједнице који помажу у реализацији пројекта тако што упознају децу са важним аспектима теме пројекта. Различити објекти, предузећа и производни погон су значајни извори информација и искустава за децу у вези с темама пројекта (Стојановић, 2023).

У новим *Основама програма* дефинисана је повезаност предшколског програма са заједницом која подразумева следеће: „Програм користи различите ресурсе и просторе у заједници за реализацију активности (нпр. отворене просторе, институције образовања, културе и спорта итд.). Програм учествује у различитим дешавањима у локалној заједници (прославе, фестивали, акције). Програм организује манифестације у које укључује локалну заједницу (нпр. представе, изложбе, перформанси, промоције и сл.). Локалне привредне организације (фабрике, занатске радње, банке итд.) представљају места реализације програмских активности или учествују у активностима у вртићу. Локалне привредне и пословне организације

учествују у финансирању појединих активности и акција, опремању и набавци потрошних материјала. Информације о програму су доступне у локалној заједници (нпр. у библиотеци, пошти, дому здравља, месној заједници). Програм се повезује са другим образовним програмима и организацијама везаним за образовање деце и рад са породицом” (Павловић-Бренеселовић, Крњаја, 2017: 56).

4. Пројектно учење у вртићу кроз пример пројекта *Здрава исхрана*

Током преподневне ужине, деца су јела црвене јабуке. Дечак В.Л., подстакнут разговором који је водио са својим родитељима је рекао: “Не једите црвене јабуке, оне су отровне! Змија их је отровала и дала Адаму и Еви.” Деци смо објаснили да је то библијска прича о јабукама, те да су наше јабуке врло здраве, док је Л.С. предложила: “Можемо да покренемо пројекат о свом воћу и поврћу па да В. схвати да воће и поврће није отровно већ много здраво!” Тако је покренут пројекат у нашем вртићу, под називом *Здрава исхрана*.

Иницијалне активности у оквиру пројекта су се односиле на воће и поврће. Разлог због ког смо се одлучили да баш ово буду почетне активности, јесте тај да деца већ имају предзнање о томе. Пред децу износимо корпу са сезонским воћем и поврћем, часописе са фотографијама воћа и поврћа, маказе. У корпу смо ставили сезонско воће (јабуку, крушку, шљиву, грожђе, орахе, лешнике, бадеме, смокве). Свако дете зажмури, одабере једну воћку и покушава на основу додира да погоди која је то воћка. Описује је и износи мишљење, а остала деца говоре да ли је погодило.

Потом додајемо и поврће (шаргарепу, целер, першун, кромпир, лук, купус, боранију) и, уколико деца не могу на основу додира да препознају о којем је поврћу реч, укључујемо и чуло мириса.

Затим у часописима проналазимо фотографије воћа и поврћа и организујемо *Лото воће и поврће*. Деца су правила домине са својим фотографијама воћа и поврћа које су пронашли у новинама.

Како би једнако укључили и чуло мириса, окупљамо се око корпе са зачинским биљем и свако дете затворених очију изабере по једну гранчицу (рузмарин, нана, ловор, першун, целер, босиљак...), затим је протрља између дланова и врати је у корпу. Формирамо групе према мирису дланова и покушавамо да откријемо о којој је биљци реч. На крају проверавамо да ли смо открили праву биљку и разговарамо о томе одакле биљкама мирис.

Прешли смо на разговор са децом о томе које све врсте поврћа и воћа постоје. Деца набрајају, а потом настојимо да проширимо њихова знања навођењем егзотичних и мање познатих врста воћа и поврћа. Разговарамо о томе које смо поврће и воће пробали и који нам се укуси највише свиђају.

Дечак А.Р. поставља питање: „Знате ли шта је то пирамида?“ Сва деца су потврдно одговорила, мислећи на пирамиде у Египту. А он им је одговорио: „Не, не,

мислим на пирамиду исхране.“ Најпре су се деца смејала, јер им је то звучало смешно, а затим смо озбиљно приступили разговору и објашњавању шта је то *Пирамида исхране*. Затим смо поделили децу у две групе. Једна група тражи по часописима фотографије потребне за прављење пирамиде здраве хране и изрезује их. Фотографије потом деца лепе на хамер папир и праве пирамиду. У основи пирамиде налазе се житарице, потом следе поврће, воће, риба и месо, затим млеко и млечни производи и на врху пирамиде слаткиши. Друга група црта здраве намирнице које зна, а потом од својих цртежа прави плакат *Наша пирамида здраве хране*. Током и након активности, тежили смо да децу упознамо са главним карактеристикама воћа и поврћа, као и са осталим намирницама: житарице, риба, месо, млечни производи, те са њиховим значајем у исхрани људи.

Следећег дана, у сали за физичко васпитање, поређали смо справе и реквизите: кош и лопте (зелене, црвене, наранџасте), коцке, ваљке, струњаче, жетоне у три боје, шведске мердевине, воће и цедиљке, плакат са пирамидом здраве исхране, часописе и каталоге из маркета, маказе, лепак, штоперицу.

Децу смо поделили у три групе према боји жетона и рекли им да стану на позиције означене бојом жетона. То су стартне позиције за реализацију игре *Поврће и воће јача наше тело*. Позиције се налазе на различитој удаљености од коша. Лоптице су у кошарама које су постављене поред старта и у боји су поврћа које је заслужно за здравље и правилан развој наших органа. Лоптице су *зелене-спанаћ; наранџасте-шаргарепа; црвене-цвекла*. Прво дете из сваке групе треба да узме лоптицу своје боје и да је убаци у кош-уста. Убацивање лоптице је знак да дете може наставити да извршава свој задатак по обележеним путањама за сваку групу.

Шаргарепа: деца у колони прво трче цик-цак између постављених коцки, затим прескачу коцке прво са једном, потом са обадве ноге.

Спанаћ: деца ходају четвороношке преко хоризонтално постављених шведских мердевина, затим у чучњу са обе ноге прескачу пречке мердевина.

Цвекла: деца у колони прво трче са високо подигнутим коленима, затим ходају на прстима.

Када сва деца у групи ураде задатак на једном поврћу, одлазе до другог поврћа, улоге се мењају. Група не може прећи на реализацију задатка док прво дете не убаци лопту у кош. Ако детету убацивање не успе први, други пут, оно стаје у ред и чека свој покушај.

У паузи, говоримо деци да ставе руку у пределу срца и да осете ритам. Такође, питамо децу да ли је дошло до промене ритма, ако јесте, зашто. Ово је уједно била прилика да са децом разговарамо о значају физичке активности за наш организам, јер поред здраве исхране, потребно је да људи редовно вежбају, што деци објашњавамо на њима ближи начин: потребни су нам јаки мишићи да можемо да помогнемо тати у радионици, мами у кухињи, да можемо јако да бацимо лопту, завежемо пертле...

Слика бр. 1: *Игра Поврће и воће јача наше тело*

Деца су уживала у такмичарској игри, па су следећег дана пожелели да поново одемо у салу за физичко васпитање. Одвели смо децу, али смо имали нешто другачији план. Како смо у литерарној просторној целини пронашли збирку песама Љубивоја Ршумовића и илустрације воћа (узимајући у обзир да деца не знају да прочитају назив песме, већ су се водила илустрацијом), прочитали смо деци песму *Воће*. Деци се допала песма и прешли смо на усвајање исте. Када су деца усвојила текст песме, предложили смо им да одемо у салу за физичко васпитање, како су деца претходно и желела, али да сада не играмо игру, већ да изводимо вежбе обликовања управо уз песму Љубивоја Ршумовића- *Воће*:

Ако желиш мишице ко гвожђе,
једи бело или црно грожђе.
Ако желиш снагу збиља мушку,
онда не смеш заобићи крушку.
Ако желиш на све бити имун,
једи цеди среди жути лимун.
Ако желиш руке као канџе,
просто гутај свеже поморанџе.
Ако желиш вештине са стране,
окоми се на криве банане.
Ако желиш да изгледаш бешње,
свакодневно упражњавај трешње.
Ако желиш бити бистре главе,
бери оне јагоде из траве.
И уопште ко год нешто хоће,
мора јести и волети воће.

Слика бр. 2: Вежбе обликовања уз песму *Воће*

Након вежби обликовања, ипак смо деци испунили жељу и испоштовали њихово интересовање за моторичке игре. Прелазимо на игру *Рибљи паприкаш*. Задатак је да кувар у котлић убаца све састојке неопходне за добар паприкаш.

1. *Први задатак*: дете- кувар рекетом, без помоћи хватања руком, са пода подиже рибу направљену од папира и што брже је односи до циља- котлића водећи рачуна да му риба не побегне- одлети. Када рибу убаца у котлић трчећим кораком се враћа до колоне, предаје рекет другу и иде на зачеље;
2. *Други задатак*: кувар на рекет ставља црни лук- лоптицу и носи је. На путу до котлића мора се провући кроз тунел (постављени ластич) пазећи да не дотакне тунел и изгуби лук. У повратку скакуће, предаје рекет другу и иде на зачеље колоне;
3. *Трећи задатак*: кувар на рекету носи пластичну чашу до пола напуњену водом да налије котлић. Прелази преко клупе- мостића, пазећи да не проспе воду. Воду сипа у котлић и враћа се брзо назад.

Слика бр. 3: *Игра Рибљи паприкаш*

Након што смо *спремили наприкаш*, деца су била одушевљена и читав дан су коментарисала, како вежбе обликовања, тако и игру *Рибљи наприкаш*: „Како је забавна ова здрава храна!“; „Најбоље су игре у овом пројекту!“ „Не смета ми да само о здравој храни причамо, баш се лепо забављамо!“

Наредног дана, девојчица В.П., приликом доласка у вртић је била врло узбуђена и једва је чекала да нам пренесе своје утиске од претходног дана. Када само се окупили, девојчица је испричала да је била на пијаци. Објаснила нам је шта је то пијаца, а ми смо јој помогли да је сва деца разумеју. Како се деци допао доживљај другарице В., одлучили смо да и ми направимо нашу пијацу. Користили смо играчке воће и поврће које смо имали у вртићу, оно које нисмо имали смо нацртали и исецкали, поставили ми смо гајбице, направили тенде. Деца су уживала у игри улога- *продавац-купац*.

Слика бр. 4: Просторна целина за симболичку игру

Слика бр. 5: *Игра у просторној целини за симболичку игру*

Игра пијаце нам даје идеју за нову моторичку игру *Ко ће пре на пијацу*. Деци смо поделили сличице различитог воћа и поврћа. На удаљености 10-20м од деце која се налазе у једном кругу, нацртана су два правоугаоника који представљају две тезге на пијаци. На једној тезги је крупно исписано ВОЋЕ на другој тезги ПОВРЋЕ. На наше речи, на пример: *лубеница*, дете које има сличицу лубенице брзо трчи до тезге, оставља своју сличицу, трчећим кораком се враћа назад, затим васпитач прозива друго воће/поврће, односно дете.

Како је све кренуло од јабуке, деци смо рекли да за следећи дан свако од њих од куће донесе једну јабуку у вртић. Када смо скупили све јабуке на гомилу, учили смо неколико боја: црвена, жута, зелена.

Одлучили смо да пресчемо јабуке (по једну од сваке боје), те да видимо шта се све налази унутар јабука. Деца су разгледала, учавала сличности и разлике. Девојчица Ј.Е. је закључила: “Па све јабуке имају исти садржај!”, на шта је Л.С. додала: “Али нису исте боје!”

Слика бр. 6: Уочавање садржаја јабуке

Такође, деца су желела да сазнају да ли су све јабуке истог укуса, па смо уједно приступили и дегустацији истих. Деца су наводила која јабука је ког укуса, упоређивали су укус јабуке и дошли до закључка, који ћемо приказати кроз коментар девојчице Ј.Л.: “Зелена јабука је јако кисела, ми за ужину желимо само жуте и црвене јабуке!”

Али онда се дечак В.Л. надовезао, па унео црв сумње: “И ова црвена јабука је кисела исто као зелена!” Предложили смо деци да у литерарној просторној целини пробамо да пронађемо енциклопедије и часописе који ће нам помоћи да откријемо које све то врсте јабука постоје, које јабуке су киселе, које слатке. Када су деца пронашла енциклопедију у којој је било доста илустрација јабука, одлучили смо да прочитамо текст који се налазио испод тих илустрација, те смо сазнали о бројним врстама јабука, њиховој боји, укусу...

Одлучили смо да илуструјемо оно што смо усвојили о јабукама. Нека деца су манипулисала деловима јабуке: половина, четвртина, те отискивала темперама на бели папир, формирајући на тај начин *компот од јабука*. Како смо сазнали да је јабука подстакла одређена научна открића, нека деца су се бавила и илустрацијом Њутновог дана када му је јабука пала на главу. Радови су били разноврсни, а дечји коментари врло интересантни.

Наше даље истраживање у оквиру пројекта је било усмерено на то како јабукe можемо да применимо у свету математике. Деца су давала бројне идеје: “Можемо да сабирамо црвене и зелене јабукe!”; “Ако пресечемо јабукy, добијамo две половине!”; “Постоје велике и мале јабукe!” Поштовали смо сваки предлог и сваку дечју идеју спровели у дело. Затим смо деци предложили да обновимо бројевни низ до 10, али уз примену јабукa.

Старија деца су самостално направила подлогу за бројевни низ, користећи картон од блока бр. 5, лењир, оловке и фломастере. Када је подлога била спремна, кренули смо у обнављање бројева кроз манипулисање јабукaма.

Слика бр. 7: Бројевни низ до 10

Наш пројекат смо даље усмерили на то како јабукe можемо да користимо, не само у исхрани, већ и у игри. Дошли смо на идеју да наше јабукe употребимо за такмичарску игру. Деца су давала своје предлоге, па смо усвојили предлог да се такмичимо ко ће пре да сакупи све јабукe. Тако смо и назвали игру: *Ко ће пре да сакупи јабукe*.

Поделили смо се у две групе и на тепих, који представља путању којом се деца крећу, поставили смо апликације јабукa. На крају путање се налазе две столице и две посуде за сакупљене јабукe. Деца су уживала такмичећи се у сакупљању јабукa, а овом игром смо подстицали развој fine и крупне моторике код деце, усвајање правила игре, поштовање истих, као и стварање групне кохезије, осећаја припадности и развијање свести код деце да се заједничким снагама може доћи до постављеног циља.

Уједно смо кроз игру и обновили све што смо до сада усвојили о јабукама, па су се могли чути разни коментари: “Због ове киселе јабуке нисам победио!”; “Остала ми само једна ајдара ван посуде!”; “Како слатка победа, као слатки златни делишес”...

Слика бр. 8: Такмичарска игра Ко ће пре да сакупи јабуке

Слика бр. 9: Деца у игри Ко ће пре да сакупи јабуке

Разговор о томе колико је јабука здрава, те који витамини се налазе у јабукама, како јабуке потпомажу развој костију и јачање мишића, нас је подстакао да проверимо да ли су деца порасла кроз свакодневно конзумирање јабука током нашег пројекта. Дечак Д.К. је од куће донео много домаћих јабука и предложио да се измеримо управо тим јабукама, те упоредимо које највиши у нашој групи.

Слика бр. 10: Мерење јабукама

Слика бр. 11: Мерење јабукама

Затим смо одлучили да одемо на Изложбу меда и пчелињих производа. Било је ту различитих врста полена, млеча, прополиса и медених колача. Од љубазних произвођача из Удружења пчелара добили смо доста информација и сазнали смо колико је мед здрав и лековит и колико је важан за наше здравље. Добили смо и нове рецепте: измиксати 600 грама јабука и крушака или кајсија и бресака, три чаше млека и шест кашика меда (набавити дрвену кашику за мед). У пола литра исцеђеног сока од вишања, јагода или малина сипати чашу млека, сок од једног лимуна, четири кашике меда и све добро измешати. По повратку у вртић смо испробали рецепт који смо добили, а затим смо у енциклопедији смо пронашли занимљиве приче о пчелама и њиховом начину споразумевања.

Посетили смо Природњачки музеј и погледали изложбу о чају, која је била веома инспиративна. Сазнали смо колико је чај значајан за здравље. Допали су нам се и стихови Вилијама Голдстена које смо тамо научили:

Ако ти је хладно, чај ће те угрејати.

Ако ти је претопло, чај ће те расхладити.

Ако си се растужио, чај ће те разгалити.

Ако си се узнемирио, чај ће те смирити.

Од ове посете музеју сакупљали смо лековите траве и плодове, као што су шипак, нана, клен, кантарион, мајчина душица, глог, хајдучка трава, жалфија. На крају смо од сакупљених чајева с нашег поднебља направили чајанку са родитељима, бакама и декама, уз коју смо слушали и певали песму *Све је пошло наопачке*, и уједно прославили наш пројекат и показали продукте који су у току пројекта настали. На крају смо још једном поновили шта треба радити да би тело било здраво: јести здраву храну, вежбати, одржавати хигијену.

МЕТОДОЛОШКИ ДЕО

1. Предмет и проблем истраживања

Проблем истраживања гласи: да ли пројектно учење представља подстицајан вид учења деце предшколског узраста? Предмет истраживања је пројектно учење у дечијем вртићу.

2. Циљ истраживања

Циљ истраживања је да се установи мишљење родитеља о пројектном планирању у вртићу.

3. Задаци истраживања

На основу постављеног циља истраживања, произилазе следећи задаци:

1. Установити степен информисаности родитеља о *Основама програма Године узлета*;
2. Утврдити начине на који се родитељи укључују у пројекте;
3. Испитати колико су родитељи задовољни програмом нових *Основа програма Године узлета* и да ли увођењем оваквог начина рада увиђају добробит детета.

4. Хипотезе истраживања

На основу постављеног циља и задатака истраживања, општа хипотеза је:

Родитељи препознају значај пројектног планирања у раду са децом..

Посебне хипотезе:

1. Претпоставља се да су родитељи у довољној мери информисани о новим *Основама програма*;
2. Претпоставља се да се родитељи укључују у пројекат кроз опремање радне собе, ходника и дворишта вртића, да учествују у набавци материјала за реализацију пројекта, изради продуката, као и стварању повољне средине за учење и истраживање.

3. Претпоставља се да су родитељи у великој мери задовољни програмом нових *Основа програма Године узлета* и да увиђају добробит детета кроз пројектно планирање.

5. Методе истраживања

У овом истраживању је коришћена дескриптивна метода у циљу прикупљања података, обраде и представљања добијених резултата. Метода теоријске анализе коришћена је приликом стварања теоријске основе истраживања, односно да се одреди предмет истраживања, дефинишу основни појмови, као и да се формулише циљ истраживања, те задаци и хипотезе истраживања.

6. Технике и инструмент истраживања

У истраживању је коришћена техника анкетирања, инструмент - упитник за родитеље. Упитник чини 12 питања.

7. Популација и узорак истраживања

Истраживање је реализовано у Предшколској установи „Колибри“ у Бачу. Популацију чине родитељи чија деца похађају поменуту установу. Узорак чини 30 родитеља.

8. Статистичка обрада података

Обрада података изведена је методама дескриптивне статистике и одговори родитеља су анализирани и табеларно и графички представљени посредством Microsoft Word и Microsoft Excel програма. Добијени резултати изражени су у процентима.

9. Организација и ток истраживања

Истраживање је спроведено у мају 2024. године. Анкетирање родитеља о мишљењу и учешћу у пројекту, одвијало се током пет дана, приликом доласка и одласка деце у вртић.

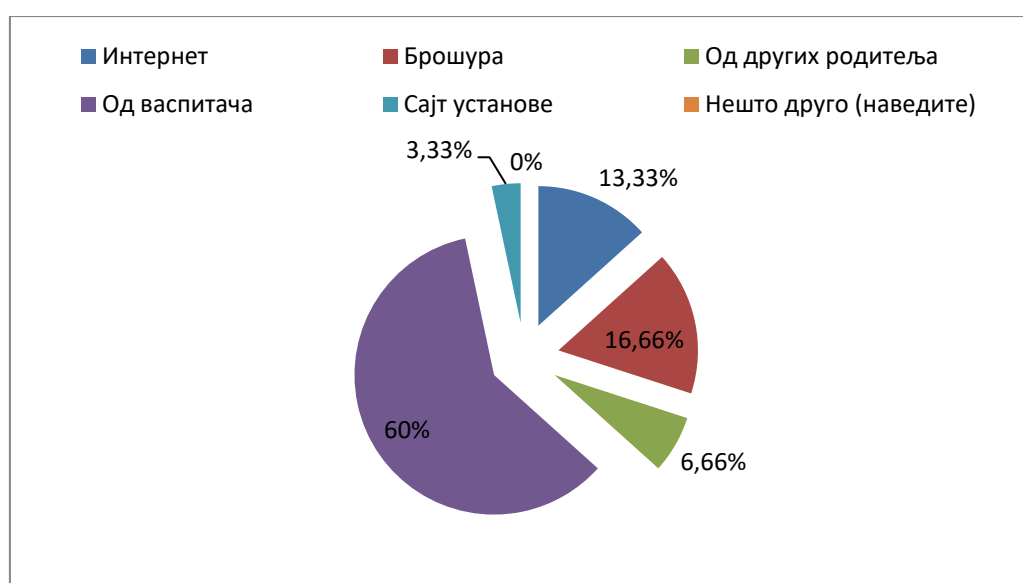
10. Резултати истраживања

Циљ истраживања је био да се установи мишљење родитеља о пројектном планирању у вртићу. Истраживање је спроведено на намерном узорку од 30 родитеља чија деца похађају Предшколску установу „Колибри“ у Бачу. Све добијене одговоре у наставку рада смо приказали табеларно и графички.

1. На који начин сте се информисали о новим <i>Основама Године узлета</i> ?	f	%
Интернет	4	13.33
Брошура	5	16.66
Од других родитеља	2	6.66
Од васпитача	18	60.00
Сајт установе	1	3.33
Нешто друго (наведите)	0	0.00
УКУПНО:	30	100.00

Табела бр. 1: *Начин информисања о новим Основама програма Године узлета*

Када је у питању начин информисања родитеља, према добијеним резултатима, може се извести закључак да се највећи број родитеља информисао о новим *Основама програма* од васпитача (60%), затим уз помоћ брошура (16,66%), путем интернета (13,33%), од других родитеља (6,66%), као и са сајта установе (3,33%) док се за понуђен одговор да наведу нешто друго није нико определио.

Графикон бр. 1: *Начин информисања о новим Основама програма Године узлета*

2. Какво је Ваше мишљење о новим <i>Основама програма Године узлета</i>?	f	%
Нов концепт испуњава очекивања у потпуности	9	30.00
Делимично испуњава очекивања, тешко се прилагођавамо	6	20.00
Стари програм рада је био боље осмишљен и дефинисан	15	50.00
Нешто друго (наведите)	0	0.00
УКУПНО:	30	100

Табела бр. 2: *Мишљење родитеља о Основама програма Године узлета*

Друго питање је за циљ имало да сазнамо мишљење родитеља о *Основама програма Године узлета*, а резултати до којих смо дошли су следећи: највећи проценат њих је изјавио да је стари програм рада био боље дефинисан осмишљен (50%), нешто мањи број родитеља је изјавило да нови концепт испуњава очекивања у потпуности (30%), а делимично испуњавање очекивања је мишљење шест родитеља (20%).

С обзиром да је највише родитеља још није прихватило нов начин рада, претпостављамо да нису у довољној мери схватили овакав концепт или им он није довољно приближен на начин који би требао да буде.

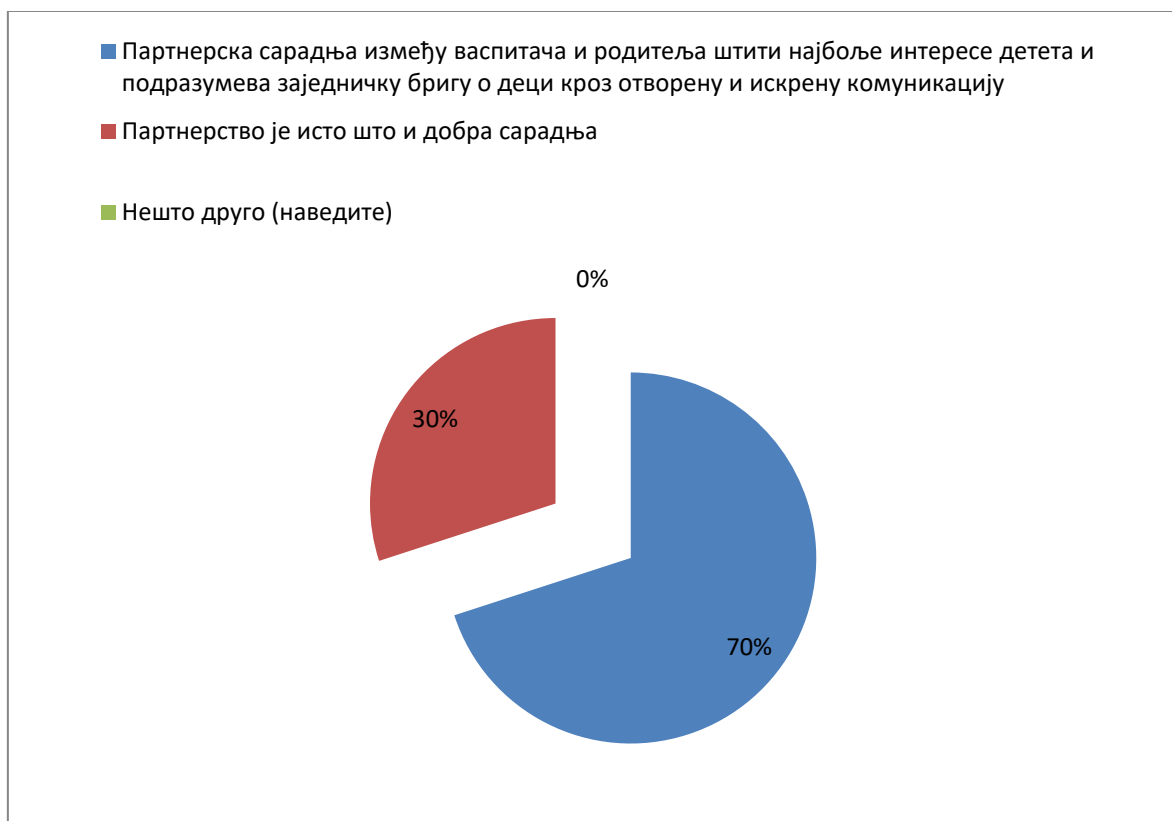

Графикон бр. 2: *Мишљење родитеља о Основама програма Године узлета*

3. Која је од наведених дефиниција партнерства васпитача и родитеља најближа Вашем схватању?	f	%
Партнерска сарадња између васпитача и родитеља штити најбоље интересе детета и подразумева заједничку бригу о деци кроз отворену и искрену комуникацију	21	70.00
Партнерство је исто што и добра сарадња	9	30.00
Нешто друго (наведите)	0	0.00
УКУПНО:	30	100

Табела бр. 3: Мишљење родитеља о дефиницији појма партнерство

На питање која је дефиниција партнерства по њиховом мишљењу најближа понуђеним одговорима, највећи број родитеља (70%) је дао одговор да је то партнерска сарадња између васпитача и родитеља која штити најбоље интересе детета и подразумева заједничку бригу о деци кроз отворену и искрену комуникацију, док је одговор да се партнерство изједначава са добром сарадњом изабрало 9 родитеља (30%).

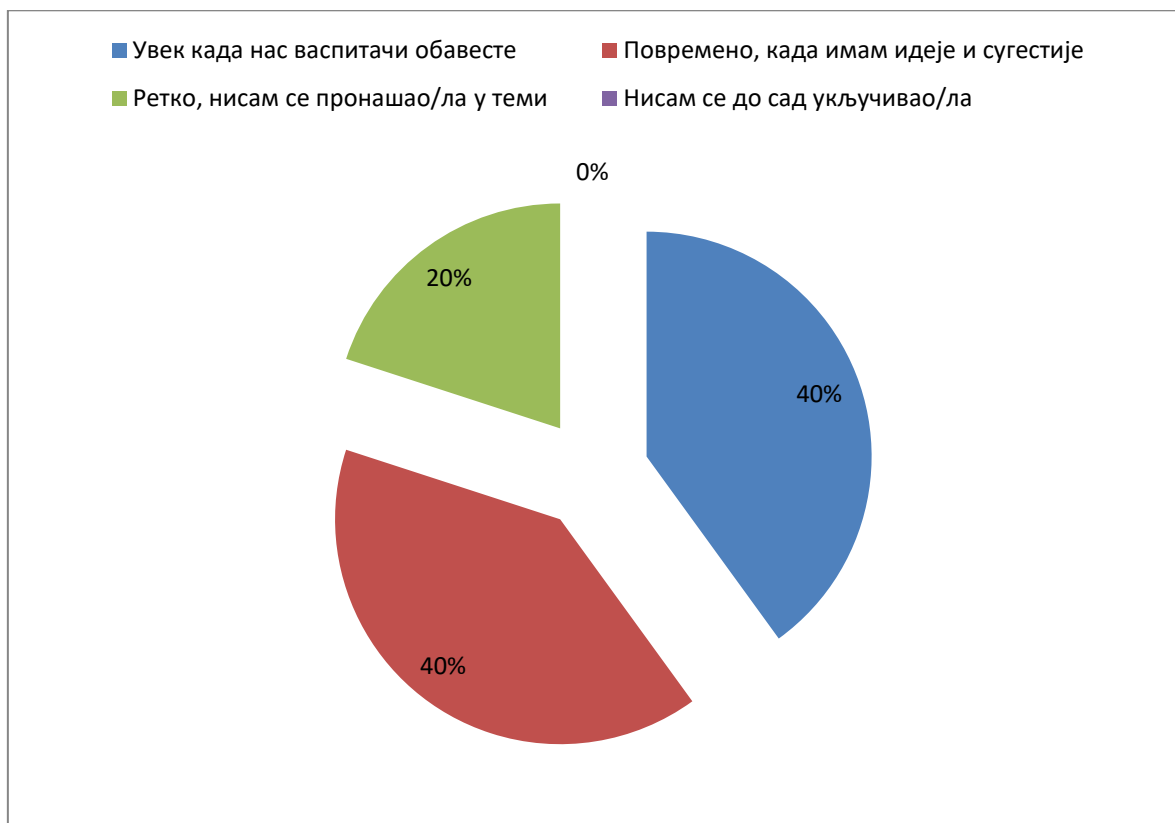

Графикон бр. 3: Мишљење родитеља о дефиницији појма партнерство

4. Колико често се укључујете у пројектно планирање и процес развијања теме?	f	%
Увек када нас васпитачи обавесте	12	40.00
Повремено, када имам идеје и сугестије	12	40.00
Ретко, нисам се пронашао/ла у теми	6	20.00
Нисам се до сад укључивао/ла	0	0.00
УКУПНО:	30	100.00

Табела бр. 4: Учесталост укључивања родитеља у пројектно планирање и процес развијања теме

На основу анализе добијених одговора, може се извести закључак да се родитељи подједнако укључују када их обавесте васпитачи (40%), односно повремено када имају идеје и сугестије (40%). Само шест родитеља (20%) је као свој одговор дало тај да се нису пронашли у теми, те су се ретко укључивали у пројекте.

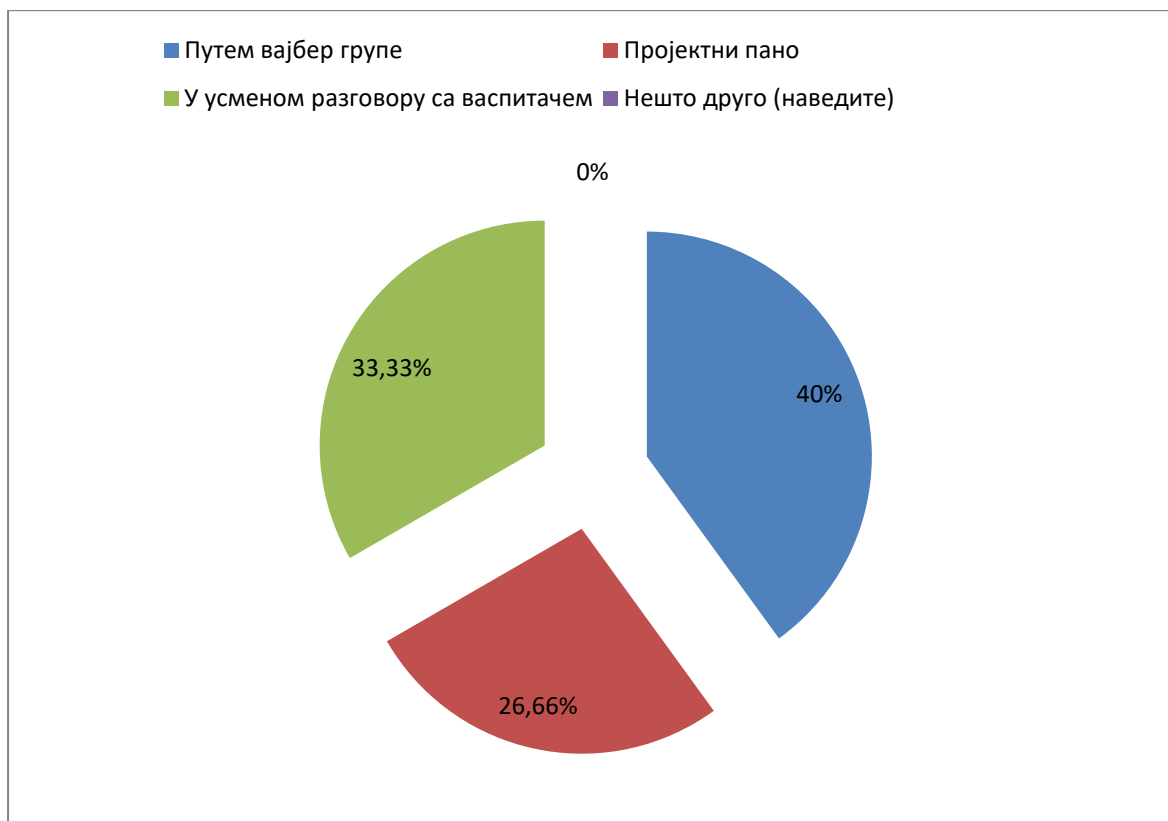

Графикон бр. 4: Учесталост укључивања родитеља у пројектно планирање и процес развијања теме

5. Како сте били обавештени о пројектима који се реализују у вртићу?	f	%
Путем вајбер групе	12	40.00
Пројектни пано	8	26.66
У усменом разговору са васпитачем	10	33.33
Нешто друго (наведите)	0	0.00
УКУПНО:	30	100.00

Табела бр. 5: *Обавештеност родитеља о пројектима који се реализују у вртићу*

Одговори родитеља добијени на постављено пето питање указују на то да су родитељи највећим делом били обавештени путем вајбер групе (40%), што је очекивано, ако се у обзир узме долазак и присутност деце које је често била смањена услед вируса и прехлада код деце. У усменом разговору са васпитачима информисало се десеторо родитеља (33,33%), а путем пројектног паноа осморо родитеља (26,66%).

Графикон бр. 5: *Обавештеност родитеља о пројектима који се реализују у вртићу*

6. На који начин сте се укључивали у развијање пројекта?	f	%
Учествујем у опремању простора вртића и набавци материјала	15	50.00
Пружањем идеја, сугестија и предлога везаних за пројекат	9	30.00
Учешћем у манифестацијама које се одржавају у вртићу и локалној заједници	6	20.00
Нешто друго (наведите)	0	0.00
УКУПНО:	30	100.00

Табела бр. 6: *Начин укључивања родитеља у развијање пројекта*

Резултати до којих смо дошли обрадом одговора на постављено шесто питање, потврдили су да се највећи број родитеља у развијање пројекта укључује кроз опремање простора вртића и набавку материјала (50%), затим нешто мањи број родитеља кроз пружање идеја, сугестија и предлога везаних за пројекат (30%), и њих шесторо (20%) кроз учешће у манифестацијама које се одржавају у вртићу.

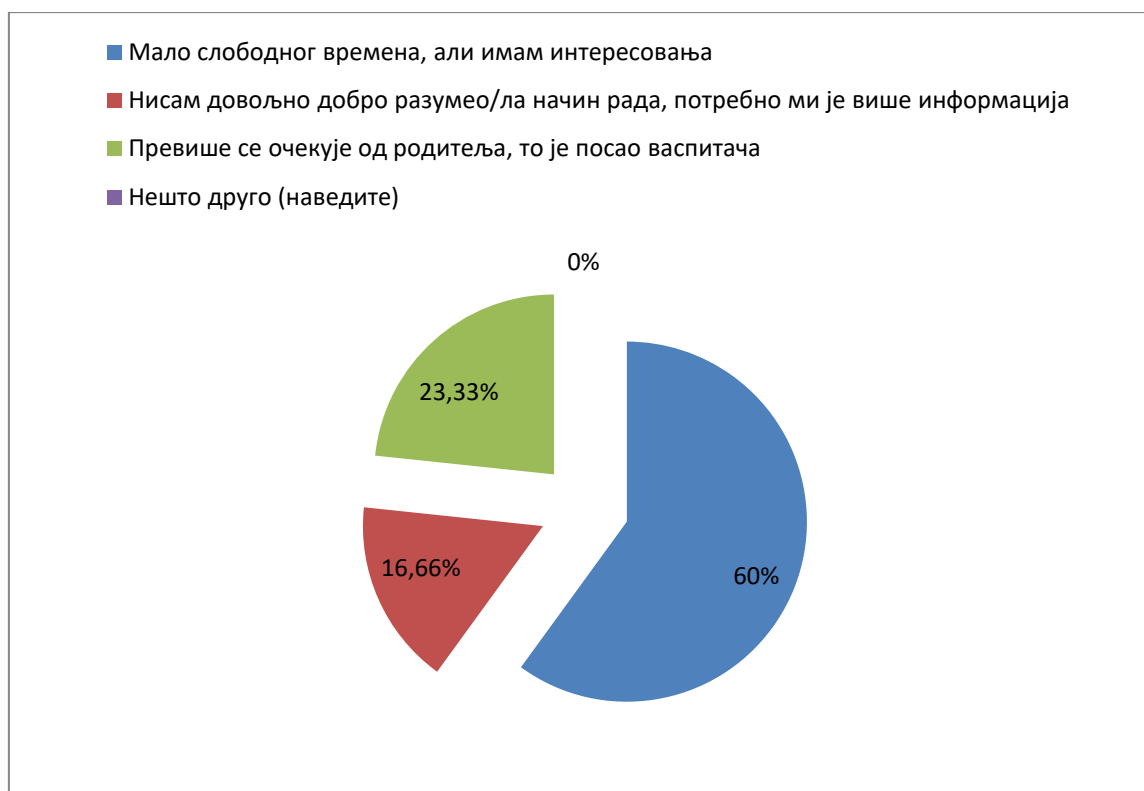

Графикон бр. 6: *Начин укључивања родитеља у развијање пројекта*

7. Који су разлози досадашњег неукључивања у тематско планирање по новим <i>Основама програма</i>?	f	%
Мало слободног времена, али имам интересовања	18	60.00
Нисам довољно добро разумео/ла начин рада, потребно ми је више информација	5	16.66
Превише се очекује од родитеља, то је посао васпитача	7	23.33
Нешто друго (наведите)	0	0
УКУПНО:	30	100.00

Табела бр. 7: Разлози родитеља за неукључивање у тематско планирање по новим *Основама програма*

Анализа добијених резултата указује на то да су, у највећој мери, разлози неукључивања родитеља у тематско планирање мањак слободног времена (60%), с обзиром на чињеницу да им је вишесатно радно време, али интересовања код њих постоје и углавном већина и учествује када су набавке материјала и уређивања простора у и око вртића. Одговор да је то посао васпитача и да се од њих превише очекује, дао је мањи број родитеља (23,33%), те пет родитеља (16,66%) је истакло да нису довољно добро разумели начин рада, потребно им је више информација.

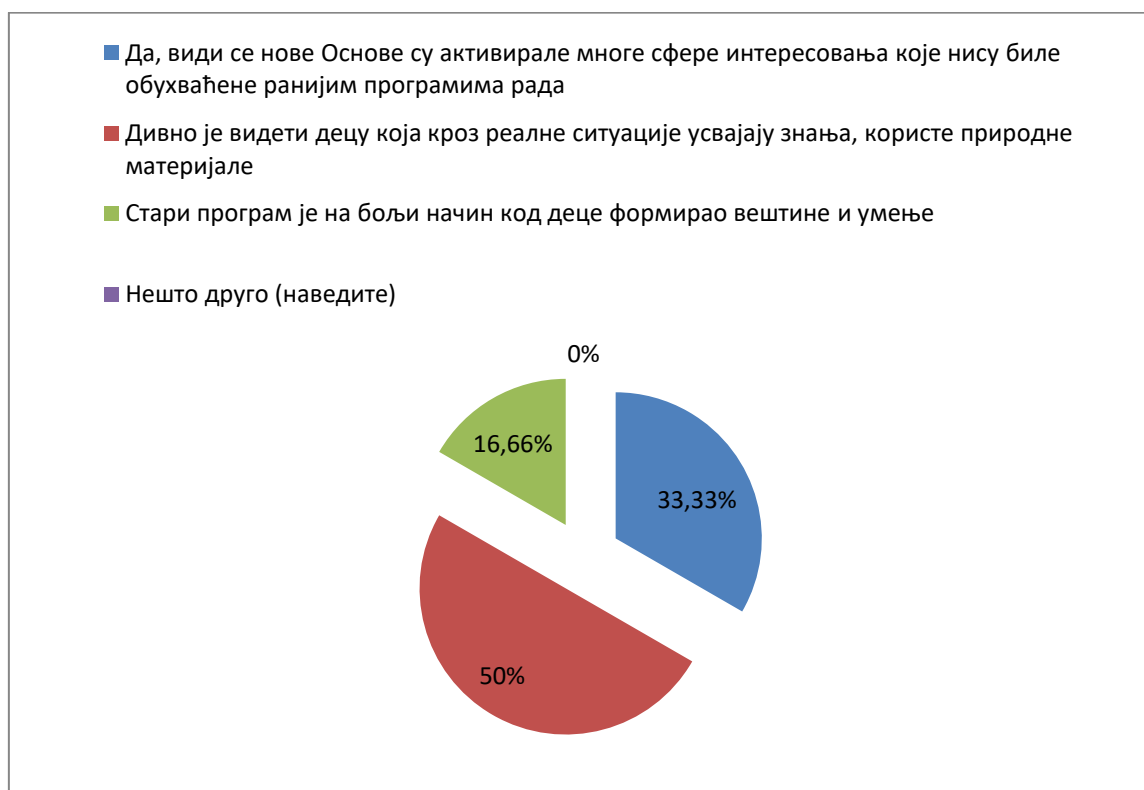

Графикон бр. 7: Разлози родитеља за неукључивање у тематско планирање по новим *Основама програма*

8. Да ли се увођењем нових <i>Основа програма</i> види добробит детета, какво је Ваше мишљење?	f	%
Да, види се нове <i>Основе</i> су активирале многе сфере интересовања које нису биле обухваћене ранијим програмима рада	10	33.33
Дивно је видети децу која кроз реалне ситуације усвајају знања, користе природне материјале	15	50.00
Стари програм је на бољи начин код деце формирао вештине и умење	5	16.66
Нешто друго (наведите)	0	0.00
УКУПНО:	30	100.00

Табела бр. 8: Мишљење родитеља о добробити детета кроз пројектно планирање

Добијени резултати говоре у прилог томе да је, по мишљењу родитеља, добробит детета опажена највише у реалним ситуацијама када користе природне материјале и ресурсе (50%), затим њих 10 (33,33%) сматра да су нове *Основе* активирале многе сфере интересовања које нису биле обухваћене ранијим програмима рада и само петоро родитеља (16,66%) је навело да је стари програм на бољи начин код деце развијао вештине и умења.

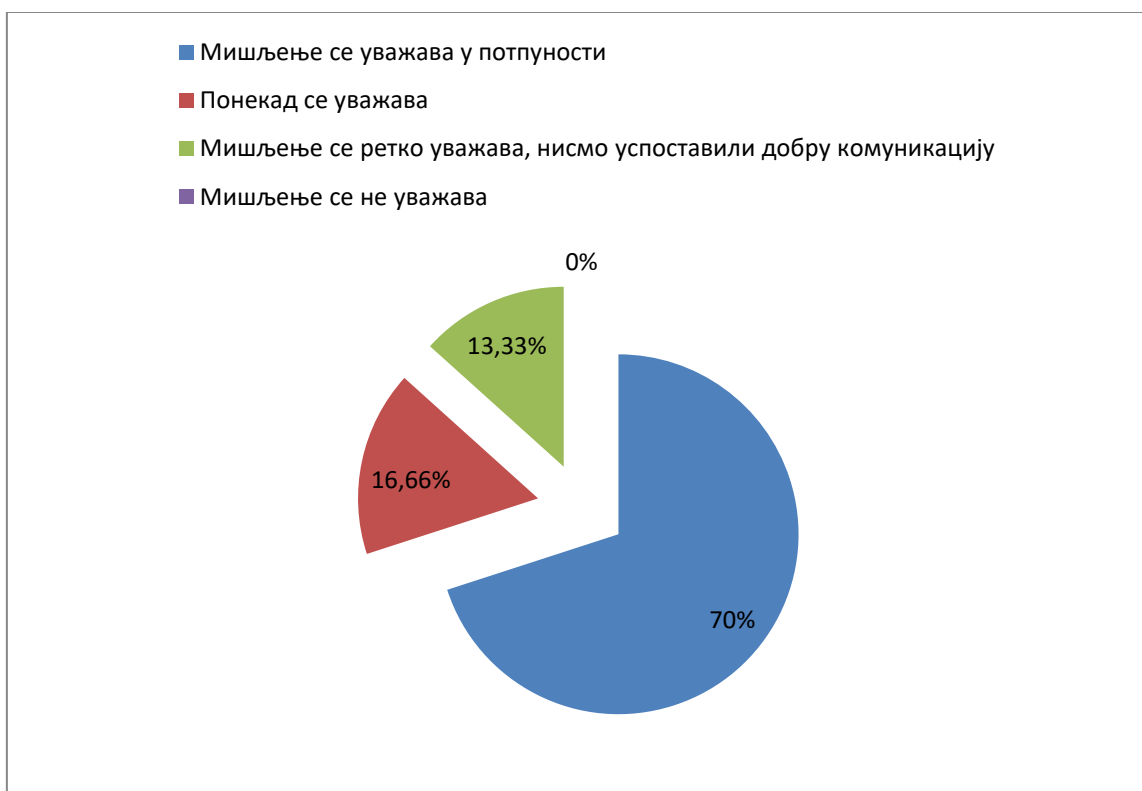

Графикон бр. 8: Мишљење родитеља о добробити детета кроз пројектно планирање

9. Да ли се Ваше мишљење уважава код васпитача?	f	%
Мишљење се уважава у потпуности	21	70.00
Понекад се уважава	5	16.66
Мишљење се ретко уважава, нисмо успоставили добру комуникацију	4	13.33
Мишљење се не уважава	0	0.00
УКУПНО:	30	100.00

Табела бр. 9: *Уважавање мишљења родитеља од стране васпитача*

На питање које је за циљ имало да утврдимо да ли и у којој мери васпитачи уважавају мишљење родитеља, највећи број родитеља (70%) је изјавио да се у потпуности уважава њихово мишљење, петоро родитеља (16,66%) истакло да се њихово мишљење понекад уважава и њих четворо (13,33%) је одговорило да се ретко уважава њихово мишљење, јер нису успоставили добру комуникацију са васпитачима.

Графикон бр. 9: *Уважавање мишљења родитеља од стране васпитача*

10. Колико често разговарате о пројектима код куће са својом децом?	f	%
Свакодневно нам дете самоиницијативно прича о томе шта су радили у оквиру пројекта	18	60.00
Повремено је дете заинтересовано за наше мишљење и искуство везано за тему	9	30.00
Ретко нам прича о пројектима	6	20.00
Уопште не прича о пројектима и ономе што ради у вртићу	0	0.00
УКУПНО:	30	100.00

Табела бр. 10: Учесталост разговора о пројектима између родитеља и деце

Одговорима на ово питање добили смо потврдну информацију да деца код куће у великој мери и свакодневно разговарају са родитељима о пројектима и то самоиницијативно (60%), повремено је дете заинтересовано за мишљење родитеља и искуство везано за тему (30%), те шесторо родитеља (20%) је истакло да дете код куће ретко прича о пројектима.

Графикон бр. 10: Учесталост разговора о пројектима између родитеља и деце

11. Које информације, које добијате од васпитача су Вам нарочито битне?	f	%
Успех детета, његов развој интересовања	15	50.00
Однос са другом децом, укључивање у игру, комуникација са васпитачем	9	30.00
Исхрана, сан, физиолошке потребе	3	10.00
Здравље детета	3	10.00
Нешто друго (наведите)	0	0.00
УКУПНО:	30	100.00

Табела бр. 11: *Важност информација које родитељи добијају од васпитача*

Као што се може приметити, информације које родитељи добијају од васпитача, а које су родитељима нарочито битне, тичу се успеха детета и развоја његовог интересовања (51%), затим је то укључивање у игру и комуникација са васпитачем и другом децом (30%), исхрана, сан и физиолошке потребе (10%) као и здравље (10%).

Графикон бр. 11: *Важност информација које родитељи добијају од васпитача*

12. Шта је то на чему би требало порадити, како би програм нове <i>Основе програма Године Узлета</i> био још ефикаснији?	f	%
Више активности и ситуација у којима би дете задовољило потребе за учењем кроз игру	24	80.00
Веће ангажовање васпитача у креирању садржаја и средине која ће децу подстицати на истраживање и креативност	6	20.00
Нешто друго (наведите)	0	0.00
УКУПНО:	30	100.00

Табела бр. 12: Мишљење родитеља о унапређењу рада

Анализа добијених одговора указује на то да већина родитеља (70%) сматра да би више требало да су заступљене активности и ситуације у којима би дете задовољило потребе за учењем кроз игру и шесторо родитеља (20%) сматра да би требало да буде веће ангажовање васпитача у креирању садржаја и средине која ће децу подстицати на истраживање и креативност.

Графикон бр. 12: Мишљење родитеља о унапређењу рада

11. Дискусија

Циљ истраживања је да се установи мишљење родитеља о пројектном планирању у вртићу. Истраживање је спроведено на намерном узорку од 30 родитеља чија деца похађају Предшколску установу „Колибри“ у Бачу.

Полазећи од првог задатка: *Установити степен информисаности родитеља о новим Основама Године узлета*, а на основу одговора родитеља, можемо да закључимо да је постављена прва посебна хипотеза потврђена, родитељи су упознати са поменутом концепцијом, а информације су углавном добили од васпитача, а знатно мањи број из брошура, путем интернета, и са сајта ПУ „Колибри“.

Други задатак у оквиру истраживања је гласио: *Утврдити начине на који се родитељи укључују у пројекте*. На основу одговора родитеља можемо извести закључак да је друга истраживачка хипотеза потврђена, те да се већина родитеља укључује у пројекте и то кроз набавку материјала, опремање и креирање простора за интегрисано учење у и ван објекта вртића, затим кроз давање идеја и сугестија приликом избора активности. Такође, иако мањи број родитеља у односу на родитеље који су потврдили претходно речено, неколицина родитеља је узело учешће у манифестацијама и кроз сарадњу са локалном заједницом.

Трећи задатак је гласио: *Испитати колико су родитељи задовољни програмом Основа програма Године узлета и да ли увођењем оваквог начина рада увиђа добробит детета*. На основу одговора родитеља, можемо рећи да је трећа хипотеза делимично потврђена, с обзиром да је већина родитеља истакла да је дивно је видети децу која кроз реалне ситуације усвајају знања, користе природне материјале.

Вођени оваквим резултатима, сматрамо да родитељи нису још увек потпуно спремни да усвоје промене у раду, јер гледајући на питање да ли се види добробит детета развијањем реалног програма рада већина је забележила одговор да је дивно видети децу која кроз реалне ситуације усвајају знања користећи природне материјале и ресурсе. Као и за већину новина са којима се сусрећемо у раду, потребно је неко време да би се то усвојило и у правој мери сагледало и приближило како нама васпитачима, тако и родитељима.

ЗАКЉУЧАК

У пројектном планирању, а приликом грађења партнерског односа са родитељима, васпитачи треба да се труде да родитељи буду што боље информисани, као и да једнако укључе све родитеље. Неки родитељи ће бити пасивнији, а задатак васпитача је да таквим родитељима приступе на одређен начин, објашњавајући им значај саме сарадње, као и значај пројектног планирања за дете, позивајући се притом на примере из праксе који се тичу успешне сарадње и добробити пројектног планирања. Потребно је да васпитач поред места и времена дружења обезбеди и такву атмосферу у којој ће родитеље охрабрити да постављају питања. Такође, васпитач треба да прихвати родитеље као равноправне партнере, а не само као испомоћ, као посматраче и слично. Потребна је припрема васпитача за разговор са родитељима, да води рачуна о томе како се родитељи осећају и сходно томе одреагује, да буде концизан у излагању како не би збуњивао родитеље, да не пореди децу међусобно, да буде искрен, критичан и поштен, не износи осетљиве информације о развоју детета, охрабри родитеље показујући веру у њихове способности и исправност васпитних поступака које примењују.

Укључивање родитеља у планирање пројеката у вртићу има кључну улогу у подршци развоју деце. Кроз редовну комуникацију, родитељи могу боље разумети циљеве и активности пројекта, што им омогућава да пруже подршку и код куће. Организовањем радионица и састанака за планирање, родитељи могу активно учествовати у стварању идеја и активности које ће обогатити искуство деце. Важно је пружити смернице родитељима о томе како могу подржати пројекте код куће, као и редовно делити информације о напретку и дететовом учешћу. Кроз заједничке активности и посебне догађаје, попут изложби или одређених посета у оквиру локалне заједнице, родитељи могу директно видети резултате дечјег учења и добробит пројектног планирања. Овакав облик партнерства између родитеља и вртића не само да јача подршку детету, већ и ствара заједницу која активно учествује у васпитно-образовном процесу.

Теоријски део рада пружио је увид у основне поставке пројектног планирања. Такође, поглавље у ком је представљен пројекат *Здрава исхрана*, указује на значај коришћења ресурса локалне заједнице у циљу стварања богате средине за дечје истраживање у оквиру пројектног учења (посета Изложби меда и пчелињих производа, посета Природњачком музеју). Између осталог, поред заједнице, породица се издваја

као кључан фактор пројектног учења, те пример пројекта то и потврђује, узимајући у обзир да је на крају пројекта направљена чајанка са родитељима, бакама и декама, где су деца, користећи биљке које су прикупили у Природњачком музеју, направила чај својим најближим члановима породице, уједно показујући све продукте који су настали током трајања пројекта. Могло се приметити задовољство и понос деце својим радом, а подстицај и охрабрење њихових чланова породице, дало им је подстрек за нова истраживања.

Методолошким делом рада смо желели да установимо мишљење родитеља о пројектном планирању у вртићу. Истраживање је спроведено на намерном узорку од 30 родитеља чија деца похађају Предшколску установу „Колибри“ у Бачу. Истраживање које смо спровели нам је дало увид у то колико је значајно да су родитељи информисани и укључени у пројектно планирање.

ЛИТЕРАТУРА

1. Врађешевевић, Ј., Калези-Вигњевевић, А., Златаровић, В., Коруга, Д., Јерковић, Д., Белензада, М., Лакићевић, О. (2019). *Вртић као сигурно и подстицајно окружење за учење и развој деце: приручник за васпитаче*. Београд: Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.
2. Јелић, М., Стојковић, И., Марков, З. (2018). Сарадња предшколске установе и родитеља из угла васпитача. *Специјална едукација и рехабилитација*, 17(2), 165-187.
3. Крњаја, Ж., Павловић-Бренеселовић, Д. (2017). *Калейдоскоп: пројектни приступ учењу*. Београд: Институт за педагогију и андрагогију.
4. Крњаја, Ж., Павловић-Бренеселовић, Д. (2022). *Водич за развијање теме/пројекта са децом. Интегрисани приступ учењу кроз теме/пројекте у складу са Основама програма ПВО „Године узлета“*. Београд: Министарство просвете, науке и технолошког развоја.
5. Љубетић, М. (2014). *Од сурадње до партнерства, обитељи, одгојно-образовне установе и заједнице*. Загреб: Елемент.
6. Мојић, Д. (2020). Квалитетна педагошка комуникација у функцији успостављања партнерства предшколске установе и породице. У: Н. Цвијановић (ур.) *Програм за унапређење партнерства са породицом – програм одговорног родитељства*, стр. 13-25. Бања Лука: Министарство просвете и културе Републике Српске; УНИЦЕФ.
7. Млинаревић, В. (2009). Искуства одгојитеља у раду на пројектима. У: Н. Бабић, З. Борак (ур.), *Дјечји вртић – мјесто учења дјеце и одраслих: зборник радова*. Осијек: Центар за предшколски одгој, 31–37.
8. Основе програма предшколског васпитања и образовања – Године узлета (2018). *„Службени гласник РС“*, бр. 88/17 и 27/18 – др. закон.
9. Слуњски, Е. (2008). *Дјечји вртић – заједница која учи, мјесто дијалога, сурадње и заједничког учења*. Загреб: Спектар Медиа.
10. Стојановић, Б. (2023). *Пројектни приступ учењу*. Јагодина: Факултет педагошких наука Универзитета у Крагујевцу.
11. Тодоров В., Кезуновић, И. (2011). Неке улоге васпитача у сарадњи са породицом. *Педагошка ствараност*, 58(2), 309-318.

ПРИЛОЗИ

Прилог бр. 1, Упитник за родитеље

Поштована/и,

Пред Вама је упитник којим, у циљу израде мастер рада, желимо да установимо на који начин се родитељи укључују у партнерски однос са васпитачима и како се остварује сарадња применом нових *Основа програма Године узлета*. Упитник је анониман па Вас молимо да искрено одговорите на сва питања, заокруживањем слова испред понуђеног одговора или дописивањем Вашег мишљења које није у одговорима понуђено. Добијени подаци биће коришћени искључиво за ово истраживање.

Унапред хвала на сарадњи!

1. На који начин сте се информисали о новим *Основама програма Године узлета*?

- а) Интернет
 - б) Брошура
 - в) Од других родитеља
 - г) Од васпитача
 - д) Сајт установе
 - ђ) _____
- Нешто друго (наведите)

2. Какво је Ваше мишљење о новим *Основама програма Године узлета*?

- а) Нов концепт испуњава очекивања у потпуности
- б) Делимично испуњава очекивања, тешко се прилагођавамо
- в) Стари програм рада је био боље осмишљен и дефинисан
- г) _____

Нешто друго (наведите)

3. Која је од наведених дефиниција партнерства васпитача и родитеља најближе Вашем схватању?

- а) Партнерска сарадња између васпитача и родитеља штити најбоље интересе детета и подразумева заједничку бригу о деци кроз отворену и искрену комуникацију
- б) Партнерство је исто што и добра сарадња
- в) _____

Нешто друго (наведите)

4. Колико често се укључујете у пројектно планирање и процес развијања теме?

- а) Увек када нас васпитачи обавесте
- б) Повремено, кад имам идеје и сугестије
- в) Ретко, нисам се пронашао/ла у теми
- г) Нисам се до сад укључивао/ла

5. Како сте били обавештени о пројектима који се реализују у вртићу?

- а) Путем вибер групе
- б) Пројектни пано
- в) У усменом разговору са васпитачем
- г) _____

Нешто друго (наведите)

6. На који начин сте се укључивали у развијање пројекта?

- а) Учествујем у опремању простора вртића и набавци материјала
- б) Пружањем идеја, сугестија и предлога везаних за пројекат
- в) Учешћем у манифестацијама које се одржавају у вртићу и локалној заједници
- г) _____

Нешто друго (наведите)

7. Који су разлози вашег досадашњег неукључивања у тематско планирање по новим *Основама програма*?

- а) Мало слободног времена, али имам интересовања
- б) Нисам довољно добро разумео/ла начин рада, потребно ми је више информација
- в) Превише се очекује од родитеља, то је посао васпитача
- г) _____

Нешто друго (наведите)

8. Да ли се увођењем нових *Основа програма* види добробит детета, какво је Ваше мишљење?

- а) Да види се, нове *Основе* су активирале многе сфере интересовања које нису биле обухваћене претходним програмима рада
- б) Дивно је видети децу која кроз реалне ситуације усвајају знања, користе природне материјале
- в) Стари програм је на бољи начин код деце формирао вештине и умење
- г) _____

Нешто друго (наведите)

9. Да ли се Ваше мишљење уважава код васпитача?

- а) Мишљење се уважава у потпуности
- б) Понекад се уважава, у зависности од ситуације
- в) Моје мишљење се ретко уважава, нисмо успоставили добру комуникацију
- г) Мишљење се не уважава

10. Колико често разговарате о пројектима код куће са својом децом?

- а) Свакодневно нам дете самоиницијативно прича о томе шта су радили у оквиру пројекта
- б) Повремено је дете заинтересовано за наше мишљење и искуство везано за тему
- в) Ретко нам прича о пројектима
- г) Уопште не прича о пројектима и ономе што ради у вртићу

11. Које информације које добијате од васпитача су Вам нарочито битне?

- а) Успех детета, његов развој и интересовања
 - б) Однос са другом децом, укључивање у игру, комуникација са васпитачем
 - в) Исхрана, сан, физиолошке потребе
 - г) Здравље детета
 - д) _____
- Нешто друго (наведите)

12. Шта је то на чему би требало порадити, како би програм нове *Основе програма Године узлета* био још ефикаснији?

- а) Више активности и ситуација у којима би дете задовољило потребе за учењем кроз игру
 - б) Веће ангажовање васпитача у креирању садржаја и средине које ће децу подстицати на истраживање и креативност
 - в) _____
- Нешто друго (наведите)

Прилог бр. 2, Списак табела

Табела бр. 1: *Начин информисања о новим Основама програма Године узлета*

Табела бр. 2: *Мишљење родитеља о Основама програма Године узлета*

Табела бр. 3: *Мишљење родитеља о дефиницији појма партнерство*

Табела бр. 4: *Учесталост укључивања родитеља у пројектно планирање и процес развијања теме*

Табела бр. 5: *Обавештеност родитеља о пројектима који се реализују у вртићу*

Табела бр. 6: *Начин укључивања родитеља у развијање пројекта*

Табела бр. 7: *Разлози родитеља за неукључивање у тематско планирање по новим Основама програма*

Табела бр. 8: *Мишљење родитеља о добробити детета кроз пројектно планирање*

Табела бр. 9: *Уважавање мишљења родитеља од стране васпитача*

Табела бр. 10: *Учесталост разговора о пројектима између родитеља и деце*

Табела бр. 11: *Важност информација које родитељи добијају од васпитача*

Табела бр. 12: *Мишљење родитеља о унапређењу рада*

Прилог бр. 3, Списак графикана

Графикон бр. 1: *Начин информисања о новим Основама програма Године узлета*

Графикон бр. 2: *Мишљење родитеља о Основама програма Године узлета*

Графикон бр. 3: *Мишљење родитеља о дефиницији појма партнерство*

Графикон бр. 4: *Учесталост укључивања родитеља у пројектно планирање и процес развијања теме*

Графикон бр. 5: *Обавештеност родитеља о пројектима који се реализују у вртићу*

Графикон бр. 6: *Начин укључивања родитеља у развијање пројекта*

Графикон бр. 7: *Разлози родитеља за неукључивање у тематско планирање по новим Основама програма*

Графикон бр. 8: *Мишљење родитеља о добробити детета кроз пројектно планирање*

Графикон бр. 9: *Уважавање мишљења родитеља од стране васпитача*

Графикон бр. 10: *Учесталост разговора о пројектима између родитеља и деце*

Графикон бр. 11: *Важност информација које родитељи добијају од васпитача*

Графикон бр. 12: *Мишљење родитеља о унапређењу рада*

Прилог бр. 4, Списак слика

Слика бр. 1: *Игра Поврће и воће јача наше тело*

Слика бр. 2: *Вежбе обликовања уз песму Воће*

Слика бр. 3: *Игра Рибљи наприкаш*

Слика бр. 4: *Просторна целина за симболичку игру*

Слика бр. 5: *Игра у просторној целини за симболичку игру*

Слика бр. 6: *Уочавање садржаја јабуке*

Слика бр. 7: *Бројевни низ до 10*

Слика бр. 8: *Такмичарска игра Ко ће пре да сакупи јабуке*

Слика бр. 9: *Деца у игри Ко ће пре да сакупи јабуке*

Слика бр. 10: *Мерење јабукама*

Слика бр. 11: *Мерење јабукама*